

Tillsyn på verksamheter som sprider växtskyddsmedel

Miljökontoret 2017

Bakgrund, syfte och mål	2
Metod och genomförande	2
Resultat	2
Lagstöd	3
Slutsats och diskussion	4
Bilagor	5

Bakgrund, syfte och mål

Miljökontorets kunskap om hur utbredd användningen av växtskyddsmedel utanför lantbrukssektorn är begränsad då det är ett tillsynsområde som inte har prioriterats. Bekämpningsmedelförordningen trädde i kraft den 15 juli 2014 och medförde förändringar vad gäller tillstånds- och anmälningsplikt samt dokumentationskrav. Det kan finnas verksamhetsutövare som inte har kunskap om lagstiftningen och därmed inte lämnar in anmälan eller ansökan till miljökontoret innan växtskyddsmedel sprids.

Målet var att fånga upp de som vanligtvis inte får regelbunden tillsyn såsom fastighetsförvaltare och personal som utför yttre skötsel där växtskyddsmedel används. Syftet var att informera om att anmälan eller ansökan om tillstånd krävs samt att kontrollera sprutjournaler, skyddsavstånd med mera.

Miljö kvalitetsmål som berörs är *Giftfri miljö* samt *Levande sjöar och vattendrag*.

Metod och genomförande

Ett informationsblad och brev (se bilaga 1 och 2) samt en checklista för tillsyn arbetades fram inom Miljösamverkan Östergötland. Projektet avgränsades till att inte innefatta golfbanor och banvallar. Miljökontoret valde att främst prioritera verksamheter som kan tänkas sprida växtskyddsmedel i anslutning till bostäder, till exempel fastighetsförvaltare. Informationsbladet skickades även till idrottsföreningar, församlingar samt friskolor och förskolor. Totalt skickades drygt 700 informationsbrev ut i Linköpings kommun under april och maj månad. Tillsynsbesök utfördes under oktober.

Resultat

Fram till oktober 2017 skickades fyra ansökningar in till Miljökontoret. Av dessa bedömdes en som ej tillstånds- eller anmälningspliktig då det inte rörde sig om yrkesmässig användning. Två av ansökningarna kom från verksamhetsutövare som skickat in ansökningar även föregående år. Samtliga ansökningar som det gavs tillstånd för gällde användning av olika typer av ogräsättika med hand/ryggspruta.

Tabell 1. Områden som söktes tillstånd för eller som anmälts. En verksamhet kan ha sökt för fler områden.

Tillståndsplikt	Antal
På tomtmark för flerfamiljshus	2
Väg, grus, genomsläpplig yta	2
Anmälningsplikt	
Område över 1000 m ²	1

Tillsynsbesök gjordes vid två av verksamheterna som sökt tillstånd; en bostadsrättsförening och en fastighetsförvaltare. Bostadsrättsföreningen sökte tillstånd för de fyra fastigheter medlemmarna i föreningen bor på. Fastighetsförvaltaren sökte tillstånd

för ett nittiototal fastigheter runt om i kommunen. Vid tillsynsbesöket hos fastighetsförvaltaren framkom att man under säsongen 2017 endast använt växtskyddsmedel vid två av fastigheterna. Besökta verksamheter hade tagit del av utskickat material. Förvaring och påfyllnad av växtskyddsmedel skedde inom invallning. Informationsskyltar till allmänheten uppfyllde gällande krav. Dessa granskas även i samband med ansökan. Verksamheter hade satt upp anslagen i trapphus samt som skyltar vid användning runt större områden. Bostadsrättsföreningen skickade även ut informationen med föreningens månadsblad till alla medlemmar. De verksamheter som fick tillsyn i projektet hade fört dokumentation över utförda bekämpningar. Båda verksamheterna uppgav att de även bekämpar ogräs på andra sätt, exempelvis genom mekanisk bearbetning och bränning. De använder kemiska bekämpningsmedel på ytor som är svåra att bekämpa på andra sätt.

Lagstöd

- Enligt andra kapitlet 2 § miljöbalken ska verksamhetsutövare skaffa sig den kunskap om verksamheten som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning
- Enligt andra kapitlet 40 § bekämpningsmedelförordningen är det förbjudet att utan särskilt tillstånd av den kommunala nämnden yrkesmässigt använda växtskyddsmedel
 1. på tomtmark för flerfamiljshus,
 2. på gårdar till skolor och förskolor,
 3. på lekplatser som allmänheten har tillträde till,
 4. i parker och trädgårdar dit allmänheten har tillträde,
 5. inom idrotts- och fritidsanläggningar,
 6. vid planerings- och anläggningsarbeten,
 7. på vägområden samt på grusytor och andra mycket genomsläppliga ytor, och
 8. på ytor av asfalt eller betong eller andra hårdgjorda material.
- Enligt andra kapitlet 41 § bekämpningsmedelsförordningen är det förbjudet att utan skriftlig anmälan till den kommunala nämnden yrkesmässigt använda växtskyddsmedel
 1. på vägområden, för att förhindra spridning av invasiva främmande arter eller andra arter som omfattas av föreskrifter om bekämpning som Statens jordbruksverk har meddelat,
 2. på banvallar, och
 3. inom områden som inte omfattas av krav på tillstånd enligt 40 § och som har en sammanhängande area överskridande 1 000 kvadratmeter där allmänheten får färdas fritt
- Statens Jordbruksverks föreskrifter om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel (SJVFS 2015:49)
- Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2)

Slutsats och diskussion

Miljökontoret bedömer att projektet var viktigt, både som information kring vilka regler som gäller och för att få en uppfattning om hur vanligt det är med kemisk bekämpning av ogräs i de miljöer som omfattas av lagstiftningen. En svårighet var att i förväg bedöma hur många ansökningar som förväntades komma in till Miljökontoret. En positiv sida med att det var få kan vara att det beror på att verksamhetsutövare valt att använda andra metoder för att bekämpa ogräs. Det kan även bero på att informationen inte nådde fram till rätt person i verksamheten, att det inte lästes ordentligt eller att det inte fanns något behov av kemisk bekämpning just det här året. Positivt är att informationsmaterialet som togs fram kan användas även fortsättningsvis utanför projektet vilket innebär att fler verksamhetsutövare kan ta del av det framöver, exempelvis vid ordinarie tillsyn. Vid tillsynsbesöken uppmärksammades att verksamhetsutövarna nyttjar andra former av bekämpning och inte använder växtskyddsmedel där andra metoder är tillämpliga vilket är positivt.

Under sommaren inkom även en del frågor via telefon, dessa berörde framförallt frågor kring om man behövde söka tillstånd, anmäla eller inte. Saker som kan vara svåra att tolka kan exempelvis vara om det bedöms som yrkesmässigt eller inte och vad som är punktbehandling och därmed inte tillstånds- eller anmälningspliktigt. En del frågor rörde även olika typer av kemikalier för ogräsbekämpning. Under året har Naturvårdsverket publicerat en vägledning om tillstånd och anmälan vid användning av växtskyddsmedel inom särskilda områden, vilken kan vara till hjälp vid bedömningsfrågor. Några oklarheter kring dokumentationskraven framkom vid tillsynsbesöken. Verksamheterna är inte vana vid att föra sprutjournal och vissa uppgifter, framförallt gällande skyddsavstånd kunde förtydligas i den dokumentation som fanns. En missuppfattning som kan uppstå är att man vid ansökan fyller i vissa uppgifter kring skyddsavstånd och i vilket syfte man vill använda växtskyddsmedel, vilket verksamhetsutövare kan tolka som tillräcklig dokumentation över utförd bekämpning.

Hela projektet, inom Miljösamverkan Östergötland kommer att redovisas i en slutrapport över projektet med en sammanställning av den utförda tillsynen samt en utvärdering där man funderar över kommande behov av fortsatt tillsyn inom området.

Bilagor

Bilaga 1, följebrev

Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen
Miljökontoret
|

2017-03-24

Namn
Adress
Pl Ort

Information kring användning av växtskyddsmedel

Miljökontoret deltar under året i ett projekt om växtskyddsmedel inom MÖTA, Miljösamverkan Östergötland, där länets alla kommuner samlas.

Under de senaste åren har reglerna kring användning av växtskyddsmedel förändrats. Vi på miljökontoret vill därför informera om det, samt påminna om att du som verksamhetsutövare kan behöva ansöka om tillstånd eller anmäla användningen av olika växtskyddsmedel till kommunen. Som ansvarig för en kan du vara fastighetsägare, fastighetsförvaltare, trädgårdsskötare, företrädare för en idrottsförening eller liknande, det vill säga alla som kan tänkas använda växtskyddsmedel yrkesmässigt. Mer information om när anmälan eller ansökan om tillstånd behövs kan du läsa om i bifogad information.

Sprider inte er verksamhet växtskyddsmedel berörs ni inte och kan bortse från den här informationen.

Om ni däremot använder er av växtskyddsmedel, till exempel ogräsättika, kan ni behöva anmäla eller söka tillstånd för detta. Ni ska också enligt gällande lagstiftning föra journal över när och var ni har använt medlet. I projektet kommer miljökontoret att genomföra tillsyn på verksamheter som använder sig av växtskyddsmedel. Tillsynen kommer att ske under hösten 2017. Era anmälningar eller ansökningar om tillstånd behöver vara miljökontoret tillhanda minst 4 veckor innan första användning av växtskyddsmedel.

Kontakta miljökontoret om ni har frågor.

MILJÖKONTORET

Kemisk bekämpning – vad gäller för dig som verksamhetsutövare?

Nya regler för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel innebär att du kan behöva söka tillstånd eller göra en anmälan innan bekämpning utförs. Detta gäller för alla växtskyddsmedel, även ogräsättika.

Yrkesmässig användning

Tillstånd och anmälan gäller för samtliga växtskyddsmedel och klasser, även ogräsättika och klass 3 preparat. För att få lov att använda växtskyddsmedel av klass 1 L och 2 L måste den som utför bekämpningen ha gått behörighetskurs och fått giltig behörighet.

Tillstånd

Tillstånd krävs vid yrkesmässig användning av växtskyddsmedel på eller inom:

- Tomtmark för flerfamiljshus
- Gårdar till skolor och förskolor
- Allmänna lekplatser, parker och trädgårdar
- Idrotts- och fritidsanläggningar
- Planerings- och anläggningsarbete
- Vägområden, grusytor och andra mycket genomsläppliga ytor
- Hårdgjorda ytor (asfalt och betong)
- Vattenskyddsområde

Anmälan

Anmälan krävs vid yrkesmässig användning av växtskyddsmedel på

- Vägområden mot invasiva arter
- Banvallar
- Områden dit allmänheten har tillträde som är större än 1000 m², gäller dock inte åkermark

Den som sprider växtskyddsmedel på områden där allmänheten får färdas fritt, med undantag för åkermark, ska informera om detta på väl synliga anslag innan spridningen utförs.

Informationen ska innehålla:

- Karta eller områdesbeskrivning
- Kontaktuppgifter
- Syfte med spridningen
- Preparatets namn, registreringsnummer och verksamt ämne
- Spridningsmetod
- Tidpunkt för spridningen

Anslaget ska sitta kvar minst en månad efter spridningen.

Undantag

Bestämmelserna om tillstånd och anmälan gäller inte vid punktbehandling som stämpling eller avstrykning om bekämpningen har en sådan begränsande omfattning att människors hälsa och miljön inte riskeras att skadas.

Om du behandlar flera gånger inom en kort tidsperiod eller om ett stort antal växter inom ett område behandlas vid ett tillfälle ska ansökan eller anmälan alltid göras. Exempel kan vara punktbehandling av flera rotsystem i taget eller bekämpning av svamp på en yta som överstiger 1 m².

Om ni har frågor angående användning av växtskyddsmedel kontakta gärna miljökontoret på telefon 013-20 64 00.

Blankett för ansökan/anmälan finns på www.linkoping.se. Blanketten ska skickas till miljökontoret minst 4 veckor före beräknad bekämpning.

Skyddsavstånd

Den som sprider växtskyddsmedel utomhus ska hålla följande *minsta* skyddsavstånd

- 2 meter till öppna diken samt till dagvattenbrunnar och dräneringsbrunnar
- 6 meter till sjöar och vattendrag
- 12 meter till dricksvattenbrunnar

Skyddsavstånden ska anpassas efter förhållandena på platsen för spridning. Exempelvis om marken lutar ner mot ett dike, om det blåser eller om det finns skyddsvärd omgivning kan extra stort skyddsavstånd behövas. Preparatets användarvillkor ska alltid följas.

Påfyllning och rengöring

Det är viktigt att påfyllning och rengöring görs på en lämplig plats så att spill av växtskyddsmedel eller förorenat vatten inte når yt- eller grundvatten.

Skyddsavstånd från påfyllnings- och rengöringsplats till öppna diken, sjöar och vattendrag samt dricksvatten-, dränerings- och dagvattenbrunnar ska *minst* vara

- 30 meter
- 15 meter om rengöring och påfyllning sker på platta med uppsamling eller biobädd

Notera att ovan nämnda skyddsavstånd är minimum.

Förvaring

Preparaten ska förvaras i ett invallat utrymme eller i behållare med möjlighet till uppsamling av eventuellt läckage eller spill. Har man preparaten i ett förråd ska det inte finnas något golvvattni i utrymmet. I produktens säkerhetsdatablad, som ska finnas tillgängligt, finns viktig information kring hantering. Bland annat vid oavsiktligt utsläpp, hantering och lagring samt avfallshantering.

Dokumentation

All yrkesmässig användning av växtskyddsmedel ska dokumenteras.

Dokumentationen ska innehålla följande uppgifter:

- Datum och tid (närmaste hel timme)
- Namn på den som utför spridningen
- Området för spridning (hänvisning till karta)
- Syfte (såsom ogräsbekämpning)
- Preparatets namn och dos enligt etiketten
- Fasta och anpassade skyddsavstånd (hänvisning kan göras på karta)
- Blommande växter om man använder bekämpningsmedel som är giftiga för pollinerande insekter

Dokumentationen ska sparas och finnas tillgänglig i minst tre år.

Laghänvisning

Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel 2 kap 40-42 §§

Statens Jordbruksverkets föreskrifter om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel (SJVFS 2015:49)

Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2)

Statens Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om integrerat växtskydd (2014:42)

Länktips

För mer information om yrkesmässig användning av växtskyddsmedel:

www.kemi.se

www.naturvardsverket.se

www.jordbruksverket.se

www.sakertvaxtskydd.se